Nr. 58 Sibiiu, Sâmbătă 30 Maiu (12 Iunie) 1909. *Anul LVII.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL.
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhidiecezane, Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE.
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Formalitate.

Sibiiu, 11 Iunie n.

Nimic alta decât o simplă formalitate a fost audienţa de Marţi a ministrului de comunicaţiune *Kossuth* şi a contelui *Andrássy*, pentru că nici unul nici altul n'a spus Maiestăţii Sale alta, decât aceeace i-au spus şi de altădată, deci aceeace ştia foarte bine Maiestatea Sa, şi iarăşi, nici Regele nu li-a dat alt răspuns la amănunţitele lor propuneri decât acela, pe care domnii Kossuth şi Andrássy îl cunoşteau foarte bine: *nu pot, nu se poate!*

De aceea, dupăce a eşit *Kossuth* din cabinetul Maiestăţii Sale, unde a stat şapte sferturi de ceas, n'a putut să dee alt răspuns celor ce i adresau întrebări, decât că Maiestatea Sa l-a primit în mod foarte graţios, i-a ascultat espunerile cu privire la descurcarea crizei, dar hotărâre finală nu a luat. Şi tot acelaşi răspuns a putut să-l dee şi contele Andrássy, care a stat în faţa Maiestăţii Sale cinci sferturi de ceas.

Hotărâre deci nu s'a luat. Maiestatea Sa nu e decis pe cine să numească ministru-prezident. *Incă* nu e decis. Ştie însă, că domnul Kossuth nu poate să fie încredinţat cu formarea noului cabinet, cu toate că şeful independiştilor şapte sferturi de oară a tot vorbit Maiestăţii Sale despre necesitatea politică a trecerii puterii asupra partidului independist şi despre foloasele ce se pot naşte din acest fapt pe seama tronului şi a monarhiei întregi. Dar oricât de ademenitoare i-au fost vorbele, oricât de sincere făgăduelile, că partidul seu, ajuns odată singur la putere, se va purta bine, ca mielul cel blând, Maiestatea Sa *nu i-a acceptat propunerile.* I-a spus în mod categoric, că *nu-şi poate da învoirea să se înfiinţeze bancă autonomă ungară,* deşi recunoaşte, că ţara e îndreptăţită să ceară acest lucru, dar *şi mai puţin poate să numească un guvern curat independist*, cu toate că doreşte, ca partidul acesta să iee parte, împreună cu celelalte partide, aderente ale transacţiei dela 1867, la conducerea şi guvernarea ţării. Toate acestea le-a spus Maiestatea Sa domnului Kossuth în mod clar, astfel, că orice restălmăcire a răspunsului Maiestăţii Sale e cu desăvârşire esclusă.

Mai ştie apoi Maiestatea Sa, că nici contele Andrássy nu poate fi încredinţat cu formarea noului cabinet, câtă vreme remâne încă pe lângă proiectul seu de descurcare, asemenea cunoscut de mai nainte Maiestăţii Sale. Pentrucă contele Andrássy a cerut de nou *concesiuni militare,* fie cât de mici şi cât de puţine, dar Maiestatea Sa i-a răspuns, că *nu se poate.* A remas deci, ca *alte* propuneri să i se facă Maiestăţii Sale cu privire la resolvarea crisei, dacă vreau Maghiarii ca crisa să fie resolvată în curând, căci altcum remâne resolvarea amânată pe toamnă, şi până atunci cine ştie cum se întorc lucrurile! E vorba, ca peste câteva zile să meargă de nou prim-ministrul Wekerle la Viena, pentru a primi ordinul Maiestăţii Sale cu privire la descurcare. Maiestatea Sa pretinde *susţinerea băncii comune austro-ungare şi votarea legii despre reformele electorale.* Acestea sunt basele pe cari Maiestatea Sa voeşte să se facă resolvarea crisei. Şi doreşte foarte mult, ca resolvarea să se facă cu cooperarea actualei maiorităţi parlamentare, a coaliţiei, dacă se poate; iar dacă nu se poate, se va face şi fără ea. Pentrucă dacă nu se va angaja nime dintre actualii sfetnici ai Maiestăţii Sale să abată politica maghiară în apele acestea, se va afla altcineva. Baronul Fejérváry spunea doară nu tocmai de mult unui intim cuvintele următoare: „Tare mă tem, că misiunea mea încă nu e terminată de tot". Ceeace atât înseamnă, că mai poate să vină un nou guvern Fejérváry, şi poatecă şi un nou — *Fabritius!* Deocamdată însă lucrurile rămân aşa cum sunt, pentrucă probabil că crisa remâne neresolvată până la toamnă.

Kossuth între ai săi. Domnul *Kossuth* s'a presentat Mercuri seara între credincioşii săi, la club, pentru a le comunica cele isprăvite la Viena. A fost primit cam rece. Pe Mercuri a convocat la şedinţă în acelaşi scop şi comitetul esecutiv al partidului său. S'au presentat aproape toţi membrii. Aci încă a fost primit Kossuth cu răceală, iar despre şedinţă se spune, că a fost cam furtunoasă. Şedinţa s'a continuat eri, Joi, când *Kossuth* a declarat, că sufrajul universal, egal şi secret, *nu se poate da ţării,* din motivul, că prin aceasta vin periclitate interesele maghiarimei. L-a combătut însă *Justh,* prezidentul camerei, cu mult succes. A spus, că trebue să încete odată Maghiarii să aducă legi tot în contra naţionalităţilor, pe cari nu şi le pot face pe calea aceasta nici odată de aliate. O lege electorală adusă în contra naţionalităţilor ar strica mai mult Maghiarilor, decât acordarea celor mai mari drepturi pe seama naţionalităţilor. Membrii din comitet au aprobat pe *Justh,* nu pe *Kossuth.* Dispoziţia de altcum în partidul lui Kossuth e aceea, că fără bancă autonomă nu se face pace, şi nu se face resolvarea crisei.

Organisarea bisericilor în Ungaria.

— Scrisori către un coleg. —

II

Frate! Ţi-am fost promis în ultima mea scrisoare, că voi începe descrierea organisaţiei bisericilor din Ungaria cu *biserica ortodoxă.* Trei sunt momentele cari mă îndeamnă la acest lucru: 1 că ea e mai iubită de noi decât toate celelalte, fiind a noastră. 2 că dacă cunoaştem pe deplin organisaţia ei, vom înţelege prin ideile aperceptive mai uşor deosebirea, precum şi asemănarea în organisaţia tuturor bisericilor şi 3. că e cea mai veche biserică creştină din Ungaria. Nu voiesc să-ţi dovedesc afirmarea de sub 3, dat fiind că e dovedită de istorici. Dar şi de altfel nu cade în cadrul acestei scrisori, al cărei scop e cu totul altul, de a-ţi arăta ţie şi celora pe cari îi interesează, cari sunt fasele mai însemnate, prin cari a trecut biserica ortodoxă din patrie în decursul timpului şi în special, care e starea ei reală din timpurile noastre?

Biserică ortodoxă în Ungaria a fost numai una, cea românească, până când în secolul XIV au venit Sârbi în Ungaria. Dela acest timp au fost două biserici ortodoxe, cea românească şi cea sârbească. Fiecare se conducea separat, fiecare îşi avea organisaţia sa deosebită. Timpurile maştere dela 1700 ne-au ameninţat biserica ortodoxă română cu perire. Numai iubirei nemărginite a credincioşilor faţă de legea strămoşească avem să mulţămim, că biserica noastră a ţinut piept cu toate furtunele, cu toate duşmăniile descărcate asupra ei.

Câtă vreme Ardealul avea regi comuni cu Ungaria, adecă până la catastrofa dela Mohács, biserica ort. română a avut aceeaşi soarte. După ce însă Ardealul a venit de sine stătător, sub principi, biserica noastră a fost dividată in două părţi: biserica din Ardeal şi cea din Ungaria. Cea dintâi avea o soarte de tot maşteră. Era de toţi persecutată şi deşi membrii ei constituiau majoritatea covârşitoare în principat, legislaţiunea ţării totuşi o considera numai de tolerată. Puterea o aveau cele trei naţiuni: maghiară săcuiască şi sasă, cu patru religiuni ale lor: catolică, ev. reformată, luterană şi unitară. Legile referitoare la acest timp trist şi dureros pentru naţiunea şi biserica noastră astăzi nu mai sunt în vigoare, dar sunt colectate în: Approbatae constitutiones, Compilatae constitutiones şi Articuli Novellares.

In Ungaria biserica ort. nu a avut aşa soarte tristă. Unele ordinaţiuni regale conţineau anumite privilegii pentru biserica ortodoxă. Articolul de lege XXVII din 1701 de es. asigură drepturi civile şi politice credincioşilor bisericii ortodoxe, întocmai ca şi credincioşilor celorlalte biserici. Dela timpul acesta religiunea ortodoxă din Ungaria este religiune receptă. Declarânduse unirea Ardealului cu Ungaria, la 1848 legislaţiunea ţării aduce art. de lege XX din acelaş an, în care declară biserica ortodoxă din patrie de receptă, iar art. de lege XLIII din 1868, în care de nou se declară unirea Ardealului cu Ungaria, conţine şi dispoziţiunea, că toate acele legi ale Ardealului, cari asigurau drepturile religiunilor recepte, precum şi libertatea şi egalitatea lor, să estind şi asupra bisericii ortodoxe. Articolul de lege LIII din 1868 se refere şi la religiunea ortodoxă, ca la religiune receptă.

Sunt ştiute luptele colosale pe cari le-a avut genialul şi fericitul în Domnul *Şaguna,* până când a esoperat desfacerea totală a bisericei ortodoxe române de către cea sârbească. Aceste lupte au avut

---

FOIŞOARĂ.

Activitatea literară a Metropolitului Andreiu b. de Şaguna.

de *Gh. Tulbure.*

(Urmare.)

Durere numai, că aproape toate familiile acestea distinse şi generoase, de numele cărora se leagă o frumoasă pagină din analele culturii româneşti — cu timpul s'au pierdut, parte stingându-se cu desăvârşire, parte contopindu-se, mai ales prin căsătorii, cu elementul german şi unguresc, în mijlocul căruia au trăit. Din bogatele colonii macedo-române astăzi abia se mai pot găsi câţiva descendenţi răzleţi prin parohiile greco-sârbe gata a se desfiinţà din oraşele Ungariei, cari şi acestea cu greu îşi mai recunosc originea străbunilor lor. Iar deodată cu dispariţia lor au încetat, în mod firesc, şi legăturile lor cu viaţa noastră naţională.

* * *

Din sânul uneia dintre aceste familii macedo-române a odrăslit micul Anastasie, astăzi „marele" Andrei Şaguna.

Şi dacă stă în vigoare principiul psihologic, susţinut şi de pedagogia modernă, că originea, cercul familiar şi în special mama, cu virtuţile şi îndemnurile ei sufleteşti, pe urmă şcoala şi mediul social, în care-şi petrece copilul primăvara vieţii, sunt tot atâţia factori cari determină formarea caracterului şi individualităţii sale sufleteşti, atunci noi vom încercà să demonstrăm, că factorii aceştia interni şi externi s'au validitat, în plină măsură, la tânărul Anastasie Şaguna.

Familia Şaguna, originară din Grabova Macedoniei, emigrase în Ungaria deja pela mijlocul veacului al XVIII-lea. Părinţii lui Şaguna, Naum şi Anastasia, pela începutul sutei trecute erau comercianţi în oraşul Mişcolţ. Aici a văzut lumina zilei pruncul Anastasiu, la sfârşitul anului 1808, ca al treilea şi cel mai mic copil în casă. Împrejurările familiare şi sociale, în care şi-a petrecut Anastasiu Şaguna cei dintâi ani ai vieţii nu ne sunt cunoscute mai deaproape până astăzi. Biografii de pân'acum ai lui Şaguna nu insistă nici unul asupra copilăriei lui. Singur dnul profesor Lupaş, într'un frumos articol publicat [1]) asupra mamei lui Şaguna Anastasia, expune pe baza unor documente mai nouă, unele peripeţii pe cât de interesante, pe atât de mişcătoare, cu privire la copilăria lui.

Documentele acestea ne mărturisesc anume, că tatăl lui Şaguna, comerciantul Naum, ajungând în situaţie materială zdruncinată şi cu scopul de a se reabilità, în anul 1814 a trecut la confesiunea romano-catolică, încredinţând totodată creşterea fiilor săi arhiepiscopului Fischer din Eger. În urma acestui pas nenorocit, pe care Naum l-a făcut într'un moment de criză sufletească şi materială, desigur, fără ştirea şi aprobarea soţiei sale Anastasia, tatăl copiilor a murit, iar sărmana văduvă, rămasă săracă şi fără izvoare de traiu, s'a retras cu copilaşii în Pesta, la unchiul ei, comerciantul Atanasie Grabovski, a cărui personalitate am schiţat-o mai înainte. Nu după multă vreme însă arhiepiscopul Fischer, aflând că copiii lui Şaguna nu se cresc în legea oficială a tatălui lor, pune în mişcare toate forurile competente şi sileşte, prin ordin imperial pe văduva Anastasia să-şi trimită copiii numai decât la şcoala din Mişcolţ, spre a fi crescuţi în religiunea papistaşă. Cu toată influenţa rudeniilor sale, biata văduvă, credincioasa Anastasia, care ţineà cu toată tăria la legea ortodoxă a părinţilor săi, a trebuit să se plece poruncii împărăteşti. Ajutorată de rudeniile sale şi obţinând condiţiunea, ca să nu fie despărţită de scumpii ei copilaşi, Anastasia Şaguna se întoarce la Mişcolţ, încredinţându-şi copiii preoţilor şi profesorilor romano-catolici de acolo. Şi acum iese la iveală înţelepciunea şi eroismul acestei femei virtuoase! Copiii cercetau şcoala catolică, dar mama lor acasă, în cercul îngust al familiei, a ştiut să reverse în sufletele fragede ale fiilor ei atâta dragoste şi alipire faţă de legea strămoşească, încât a paralizat toată influenţa sforţărilor prozelitismului catolic. Iar rezultatul a fost că, ajungând la vârsta legală de 18 ani amândoi copiii Avreta şi Anastasiu — fata s'a stins în tinereţe — s'au reîntors în sânul bisericii ortodoxe. Astfel tânărul Anastasiu, dupăce termină studiile gimnaziale în Pesta, tot la catolici, se înscrie la universitate. Imediat dă o declaraţie, în care spune că deşi a fost crescut în religiunea romano-catolică „convingerea sa intimă îl îndeamnă să urmeze sfintele precepte ale bisericii greco-orientale".

[1]) Cf. „Convorbiri Literare". 1908. XII. p. 595—603.

de resultat art. de lege IX din 1868, unde se declară că *„metropolia gr. ort. română egal îndreptățită cu cea sârbească... se inarticulează în lege"* (§ 2 și 9) și după ce astfel cei de confesiunea gr. ort. se desfac în biserici independente și de sine stătătoare *„autonomia asigurată în § 8. a art. lege XX din 1868 să esercioză separat..."* Pe basa acestui art. de lege a fost aprobat *„Statutul organic"* al bisericei gr. ort. române de Majestatea Sa la 28 Maiu 1869 legea fundamentală a bisericei noastre.

Despre *„Statutul organic"* al bisericei noastre puține am de spus. Nu doar, că nu ar fi un cap de operă, ci mai mult, că știu că îl cunoști așa, încât e superfluă descrierea mai detailată a principiilor depuse în el. Dintre toate statutele bisericilor din Ungaria *„Statutul organic"* e cel mai adânc înrădăcinat în massele credincioșilor, el singur are principii democratice și basele cele mai largi. La noi sinodalitatea se validitează în toate acțiunile mai însemnate ale bisericii: sinod la alegerea de comitet, învățător și preot, sinod la alegerea de protopresbiter, sinod la alegere de episcop, profesori, membri din consistor; iar la alegere de metropolit și membri ai consistorului metropolitan, forul suprem, congresul metropoliei își exerciază drepturile sale. Membrii tuturor acestor sinoade, cu escepția sinodului parohial, sunt două părți din mireni și numai una din cler. Acești din urmă se aleg în colegiu preoțesc, iar cei dintâiu toți în sinoadele parohiale, unde toți majorenii de sine stătători și nepătați au drept de vot.

Așa dar sinoadele parohiale ale bisericii noastre au putere de a-și croi singure soartea și principiile după cari să se conducă.

Atât numai am dorit să-ți spun despre organisația bisericei noastre, nu doar că nu le-ai fi știut și tu acestea, ci mai mult ca să scot în relief nota caracteristică a *Statutului organic.*

Acum putem trece la organisația bisericei ortodoxe sârbești din patrie. Trecutul acestei biserici nu a fost așa viforos ca al bisericei noastre. Sârbii aduși în secl. XV. de regii Ungariei, cu scop de a colonisa și a promova prin ei comerciul și industria, deja dela început erau privilegiați și încărcați cu favoruri. Deși mai puțini la număr decât noi, Sârbii totuși și-au putut ridica metropolia dela Carlovț la rangul de patriarhat. Religia era receptă, câtă vreme noi cu aceeași religie de multeori nici toleraţi, ci persecutați eram.

E adevărat, că în timpurile cele mai critice pentru biserica noastră, cum a fost secolul XVIII. biserica sârbească ne-a sărit în ajutor, dar tendința de a ne contopi în administrația ei rămâne totuși o pată pe biserica soră. A trebuit să vină un *Șaguna* ca să pună stavilă acestor nisuințe, despărțind total biserica noastră de cea sârbească. Articolul de lege IX. din 1868 a produs schimbări și în sinul bisericei sârbești. Ea prin congresul ei asemenea și-a elaborat un statut bisericesc, care a fost aprobat de Maiestatea Sa la 10 August 1868 și publicat în forma ordinațiunilor regale. Și astăzi e în vigoare și se întregește prin statutele aprobate de Maiestatea Sa la 29 Maiu 1871 și 14 Maiu 1875. (Va urma).

Apărarea „poporanismului".

Avem astăzi întregul răspuns al domnului *Titu Maiorescu*, dat la discursul de recepțiune al domnului *Duiliu Zamfirescu*, rostit în ședința dela 16 Maiu n. a „Academiei Române" și adresat în contra *poporanismului în literatură.* Il reproducem deci în întregime, după cum urmează:

Domnule și iubite coleg! Ne-ai arătat motivele, cari te-au împedecat să ne înfățișezi figura literară a lui Olănescu-Ascanio, în locul căruia ai fost ales membru al Academiei Române.

De oare-ce dta nu ne vorbești de persoana celui dispărut, vei înțelege, că nici eu nu pot vorbi de persoana celui ce vine să-l înlocuiască, și nu îmi vei lua în nume de rău, dacă trec îndată la discutarea părerilor, pe cari le aduci înaintea noastră cu atâta hotărâre, și putea zice cu atâta curaj, și trebue să zic, în orice caz sub o formă literară așa ademenitoare.

I

Ceeace mă cred dator să scot mai întâiu la iveală din studiul dtale, și o fac cu cea mai mare mulțămire, sunt paginile în cari vorbești de originea noastră italo-latină, și fără a te opri la cunoscutele argumente limbistice, atingând numai în treacăt datele istoriei, cauți să pătrunzi cu intuiția artistului taina moștenirilor etnice și să ne arăți supraviețuirea sufletului roman în Românii de astăzi, urmașii direcți ai marilor cuceritori.

Din acest temeiu mai adânc al priceperii scoți dovada despre aceeace este adevărat și ce — după a dtale părere — nu poate fi adevărat în poeziile populare române, culese și publicate de vre-o 50 de ani încoace.

Este cu atât mai bine venit punctul de vedere ales de dta pentru a judeca e materie de însemnătatea poeziei populare, cu cât între publicările îngăduite de secția noastră istorică, adecă apărute sub auspiciile ei, de și fără răspunderea ei, s'a strecurat în 1906 un studiu al dlui Radu Rosetti „despre originea și transformările clasei stăpânitoare din Moldova", în care se susține, că „elementul roman rămas în Dacia după retragerea legiunilor n'a putut să se menție și a trebuit să dispară fără urme în potopul de barbari năvălitori" și că „naționalitatea română s'a născut exclusiv numai din contopirea Slavilor ce venise să se așeze în țările noastre cu elementele romanizate de peste Dunăre, aduse ca captivi" (eufonia este a dlui Radu Rosetti) „în urma neîncetatelor năvăliri slave, sporite prin numărul acelora, cari fugeau din imperiu de greutatea birurilor" ș. c. l.

In ședința anuală a Academiei noastre dela 12 Ianuarie 1907 chestia a fost adusă în discuția generală. S'a recunoscut, că adevărul, ori cât de puțin favorabil ne-ar fi, trebue spus cu toată sinceritatea, îndată ce este întemeiat. Dar s'a constatat, că citatului studiu îi lipsește tocmai orice temei, și astfel afirmarea dlui Radu Rosetti a fost desaprobată de toți membrii de față. Autorul, ce e drept, a făgăduit că va dovedi aiurea părerea dsale, însă această dovadă nu a mai adus-o și nici nu credem că o va aduce vre-o dată.

Este dar, iubite coleg, îndoită mulțămirea cu care viu să te felicit pentru introducerea criteriului latin în cercetarea poeziei populare și pentru vioiciunea stilului, cu care știi să ne împărtășești convingerea dtale. In această parte a discursului ne putem uni — nu numai dta cu cel ce are plăcerea de a-ți răspunde în acest moment, dar probabil toți colegii noștri din Academie. Căci ne aflăm pe un tărâm, unde cercetările se apropie de oarecare exactitate științifică și pot conduce la câteva dovezi convingătoare.

Lucrul se schimbă, când trecem la aprecierile curat literare, unde dovezile exacte nu sunt cu putință, unde judecata se întemeiază adeseori pe elemente prea subiective și unde e totdeauna greu (iar la noi — cu lipsa unei tradiții literare statornicite — mai greu decât aiurea) să găsim premisele înțelegerii comune. Aici nu ne rămâne adeseori, decât datoria de a ne spune părerea cu toată sinceritatea și de a o susținea cu argumentele ce ne par mai accesibile spiritelor nepărtinitoare.

Astfel nu pot lăsa să treacă fără împotrivire imputarea adusă culegerii de poezii populare a lui Vasile Alexandri. Dta zici: „Alexandri a fost un rău culegător de poezii popular și mai cu seamă s'a înșelat fundamental, când a crezut, că poate introduce unele dulcegării sentimentale în viața versificată a poporului nostru".

Față de o declarație așa de hotărâtă din partea dtale, chestia cere să fie examinată mai de aproape, nu numai pentru a recunoaște meritul lui Alexandri în adunarea și răspândirea poeziilor noastre populare, ci și pentru a ne înțelege asupra marei însemnătăți a acestei manifestări a neamului românesc.

Cum se știe, culegerea de „poezii populare ale Românilor, adunate și întocmite de Vasile Alexandri" este dedicată doamnei Elena Cuza în 1862, deși publicată de abia la începutul anului 1866. Publicarea se face în folosul azilului Elena Doamna, fiindcă — după cum scrie Alexandri — „poeziile culese din gura poporului sunt copii găsiți ai geniului românesc și au dreptul a se bucura de îmbrățișarea înaltei protectoare a azilului Elena".

Dar Alexandri începuse de mult să adune și să comunice prietenilor săi poeziile populare. Cu zece ani mai înainte, neuitatul filo-român Wilhelm de Kotzebue în prefața din Octomvrie 1856 la traducerile sale „Rumaenische Volkspoesie" vorbește de această stăruință „patriotică și entuziastă" a lui Alexandri, pe care o menționează cam în același timp și Englezul Stanley în eleganta publicare „Roumian Anthology (Hertford, 1856). Și mai nainte, îndată după mișcarea dela 1848, comunicări de această natură au fost făcute de Alexandri la Paris. Paginile scrise în favoarea Românilor de Michelet și de Edgar Quinet sunt întru câtva datorite unor asemenea împărtășiri. Iar la 1855 el însuși publică în traducere franceză „Ballades et chants populaires de la Roumanie".

V'am amintit datele de mai sus, fiindcă ele ne înlesnesc priceperea punctului de vedere, din care Alexandri a adunat și (cum zice el însuși) a întocmit poeziile populare.

La el nu era si nu putea fi vorba de preocupările folkloriste. Mișcarea folkloristă, deșteptată pe la 1846 în Anglia, de unde și-a primit și numele, nu a răsbit până la noi, decât după încetarea activității lui Alexandri. Și nici spre vre-o amintire a caracterului latin păstrat în poporul român, cum îl înțelegi dta, nu l-a purtat gândul pe atunci. Poet mai întâiu de toate, poet național îndeosebi, nu în înțelesul latinității, dar de sigur în înțelesul luptei în contra protectoratului rusesc și a corupțiunii fanariote!

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Examene. La institutul de pedagogie din diecezа Aradului se vor ținea examenele orale de calificațiune învățătorească în zilele de 14 până în 17 Iunie st. n.

*

Premiile Academiei. „Academia Română" a premiat Luni cu premiul Eliade-Radulescu de 5000 lei scrierea dlui *Rădulescu-Motru*, intitulată *Puterea sufletească.*

*

Björnson. Din Berlin se vestește, că marele scriitor norvegian și apărător al celor asupriți, Björnson, s'a bolnăvit grav la băile norvegiene Larvik.

*

Aniversare în Italia. In Lombardia s'a serbat cu mare entusiasm aniversarea de 50 de ani a luptei dela Magenta, întâmplată în 4 Iunie 1859. Armatele unite, franceză și italiană, sub conducerea lui Napoleon III, Mac-Mohon ș. a. au învins armata austriacă și au câștigat Lombardia. Au căzut în luptă zece mii de oameni: 6 mii din partea austriacă și 4 din cea franceză. — Serbarea aniversării s'a făcut pe gloriosul câmp de luptă, unde s'a adunat un public număros din toate ținuturile, și mai ales din Milano. Regele Italiei a fost reprezentat prin fratele reginei Margareta, Franța a trimis un coloeel, care a ținut o cuvântare pe locul memorabil dela Magenta.

*

O căsătorie. Un ziar vienez aduce știrea, că ducele de Braganza Francisc Iosif va lua în căsătorie pe fiica miliardarului american *Vanderbilt.* Mireasa aduce o avere de 240 de milioane de coroane, — o zestrișoară acceptabilă.

*

La expulsarea dlui Iorga. Asupra activității sale de până acum *în Bucovina*, dl N. Iorga dă următoarele deslușiri: „Am fost acolo întâiu pentru cercetări de arhive în Cernăuț. Rezultatul lor l-am publicat. N'am văzut aproape pe nimeni. Am fost a doua oră pentru a vedea monumentele românești vechi ale Bucovinei. N'am văzut pe nimeni. Am trecut odată la Dorna pentru o excursiune pe Bistrița. Și, al patrulea, am urmat chemării făcute de societatea „Junimea", și am luat parte la serbarea jubileului ei. Am răspuns odată la un toast în cinstea oaspeților din România, și am vorbit despre răposatul Gheorghe Popovici. Sute de oameni sunt martori, că aceste cuvântări n'aveau nici o latură politică. Chemat la Câmpul Lung pentru a vorbi despre trecutul acelui oraș am renunțat la vizita proiectată, în fată ce societatea care o proiectase mi-a comunicat că din motive politice n'o mai dorește. In Bucovina, pe pământul austriac, pe care azi n'am voie să-l calc, n'am avut legături cu nimeni, n'am vorbit politică în public, n'am atâtat în nici o formă pentru un ideal politic, a cărui legitimitate e pentru mine evidentă. Ce am spus și scris în România despre alianța cu Austria și legitimitatea stăpânirii austriace în Moldova de sus, stă în marginile drepturilor politice ale unui cetățean român în țara sa".

*

Iar meritul, că Șaguna n'a fost înghițit în valurile catolicismului și a fost redat bisericii și neamului nostru este fără îndoială, al mamei sale, al vrednicei Anastasia.

Am văzut că la vârsta de 14 ani Șaguna rămâne orfan de tată. Nu se știe dacă în familia comerciantului Naum din Mișcolț se vorbia limba românească; e fapt, însă că tânărul Șaguna, când și-a pierdut pe tatăl său, încă nu știa românește. Din casa părintească aduceà așadar numai o bună creștere religioasă, infiltrată de evlavioasa figură a mamei sale. Iar cunoașterea limbii strămoșești și a sentimentului național i-a fost rezervat să și-o câștige în casa unchiului său după mamă, Grabovski, unde, cum am văzut, ajunge ca student de gimnaziu. Noul mediu social, convenirile și discuțiunile cărturarilor români, cari am spus că se urmau aproape zilnic în familia lui Grabovski, firește că n'au putut să rămână fără efect asupra școlariului Șaguna. Dimpotrivă atmosfera ce stăpâneà în casa unchiului său, convorbirile învățaților cari preamăreau gloria apusă a neamului românesc, originea ilustră și frumseța limbii lui, cum și dragostea vădită pentru literatura românească a lui Grabovski, erà natural să deștepte în inima tânărului Șaguna dorința de a învăță și el limba română, de a cunoaște și și el trecutul acelui popor despre care se vorbià în casă și din sânul căruia șimțeà că și el face parte. Sub astfel de îndemnuri sufletești învață Șaguna limba noastră; *aci își câștiga primele elemente de cultură românească.* Și cu cât înnaintà în studiul limbii celei nouă și cu cât auzià și cetià mai mult din istoria de glorii și suferințe a poporului românesc, cu atât mai viu i se aprindeà în inimă flacăra dragostii de neam și dorința de a călca și dânsul pe urmele acelor învățați, cari luptau pentru deșteptarea și ușurarea sorții amare a poporului lor.

Peste substratul sentimentului religios se așază deci sentimentul național, ca o nouă pătură în sufletul lui Șaguna. Aceste două sentimente, înfrățite cu o neîntrecută agerime spirituală și o rară sârguință la muncă, alcătuiesc zestrea sufletească, cu care a ieșit Șaguna din cercul familiar. Calitățile acestea sunt totodată sorgintea visurilor sale din tinerețe, acestea determină drumul său pentru viitor și formează, pentru toată viața, trăsăturile caracteristice ale individualității sale.

Numai preocupațiile sale de natura aceasta ne pot dumeri, cum Șaguna, — care urmà acum studii de drept și filozofie la universitatea din Pesta, — deși poate zilnic auzià cuvinte de hulă și dispreț la adresa poporului românesc dela colegii săi; deși îi erà ușor, în urma legăturilor familiare și sociale, să ajungă la o poziție înaltă în acel mediu străin, nu se lasă ispitit de perspectivele, care i se deschideau pentru viitor, ci îmbrățișează propunerea episcopului Manuilovici din Vârșeț, — de origine român — care, cucerit de calitățile eminentului tânăr, îl sfătuiește să se dedice carierii preoțești.

Hotărârea sa repentină de a întrà în cler nu se înfățișează deci numai ca rezultatul unei aplicări firești, provenite din educația religioasă de acasă, cât mai vârtos ca o urmare a convingerii sale tăinuite, că numai luând direcțiunea aceasta va ajunge odată în mijlocul acelui popor, a cărui limbă o îndrăgise, a cărui istorie o cetià cu osârdie și a cărui soartă amară îi trezise un ideal de viață și de muncă.

Conștiu de facultățile sale intelectuale și morale și pătruns de idealul de a și le închină neamului, din care se simțià părtaș, Șaguna schimbă așadar drumul cel neted, care-l duceà poate la strălucite situațiuni politice, cu cărarea cea spinoasă a călugăriei, povățuit de un plan bine chibzuit și de hotărârea puternică de a luptà pentru izbândirea lui. Când a îmbrățișat deci sfatul episcopului Manuilovici, prieten de casă al unchiului său, și s'a decis a plecà, după al treilea an de filozofie și drept, la teologia sârbo-română din Vârșeț, se pare, că tânărul Șaguna, în taina gândurilor sale, visà dejà la scaunul episcopesc al Românilor ortodocși din Ardeal. Visul acesta ocrotit cu multă discreție, erà însă sfânt și curat. El nu purcedeà din slăbiciunea măririlor deșerte, ci din convingerea lămurită că de pe tronul vlădicesc va puteà muncì cu mai mult folos pentru neamul românesc, despre soartea căruia învățații din casa unchiului său îi vorbiseră, amestecând accente de mândrie entuziastă cu oftaturi de jale grea.

De astfel de gânduri și preocupări credem, că a fost stăpânit sufletul lui Șaguna în ceasul când a părăsit casa lui Grabovski.

(Va urma).

Dela Academie. Au fost aleşi după „Viitorul“ din Bucureşti, membri *ordinari* în secţia istorică: părintele vicar dela Oradea mare *V. Mangra*, canonicul din Blaj *Aug. Bunea* şi numismatul *Şuţu*. Membri corespondenţi în secţia literară au fost aleşi: I. Al. *Brătescu Voineşti*, I. Al. *Basarabescu* şi G. *Murnu*.

*

La congresul internaţional de medici, care se ţine în August la Budapesta, şi la care se zicea, că va fi reprezentat şi corpul medical din România, — dupăcum se scrie acum, medicii români din motive politice şi naţionale nu vor participa.

*

Studenţii români din Cernăuţ au ţinut în zilele acestea o adunare, în care protestează energic împotriva procedărei autorităţilor austriace faţă de dl N. Iorga. Adunarea studenţilor români universitari cernăuţeni a trimis o telegramă către uniunea latină şi clubul parlamentar românu, rugând, să interpeleze în parlament pe aceia, cari au închis profesorului Iorga hotarele Bucovinei.

*

„Republika“. Foaia sârbească din Belgrad, care atăcase într'un articol persoana monarhului nostru, a fost oprită d'a se mai tipări. Opreliştea a dat-o guvernul sârbesc, în urma protestului ridicat de reprezentantul austro ungar Forgách.

*

Cetăţenii capitalei şi studenţii universitari bucureşteni, ca şi cei din Iaşi, s'au întrunit Duminecă în adunare şi au protestat contra expulsăriii de pe pământul Bucovinei şi al Austriei a dlui N. Iorga, considerând această neînţeleasă procedură ca o adâncă jignire adusă ţării şi universităţii române, şi cerând guvernului se întervie pentru a se da satisfacţia cuvenită şi a se ridica măsura de expulsare.

*

Libertate de presă. Locurile albe şi cuvântul *„Confiscat“* iarăş au apărut în „Patria“ din Cernăuţ. Eată un mijloc, şi nu cel mai slab, prin care autorităţile din Austria ţin să întărească fără întrerupere sentimentul naţional al românilor bucovineni.

*

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Moise Gruia, funcţ. la Lotru (Brezoiu), 50 bani, Laurenţiu Ciorbea şi soţia sa Maria năs. Nestor 2 cor., Bujor Cioran, funcţ. comerc. (Paris), 50 bani, Ioan Silaghi, paroh în Idicel, în amintirea prietinului său Pavel Cotoţiu, 2 cor. şi Valeria Olariu n. Tordăşianu 10 bani.

*

Despre groaznica explosie dela Podgorze lângă Cracovia, se mai anunţă, că explosia s'a produs în urma defectuozităţii unui paratoner dela un deposit de muniţiuni, în care a lovit trăznetul. A explodat deodată o cantitate de 15 mii chilograme de praf de puscă; iar după aceea la intervale de 5—10 minute, explodau fără încetare mari cantităţi de şrapnele, granate şi alte muniţiuni, pricinuindu-se pagube de un milion de coroane. Dintre 12 soldaţi de serviciu a fost rănit grav, spre minune, numai unul, altul mai uşor, iar zece de loc. La depărtări de 5—6 chilometri s'au dărimat o mulţime de case. O panică a cuprins pe toţi locuitorii din Cracovia şi împrejurime. O ploaie de şrapnele a căzut asupra gărei din Podgorze, rănind peste e sută de oameni. Geamurile sparte şi cărămizile căzute de pe case au rănit număroase persoane. S'au iscat şi câteva incendii, pe care le-a stârs ploaia torenţială. Satul Vola-Duhacka a fost dărâmat aproape întreg, au mai rămas abea câteva case. Spitalurile sunt pline de răniţi. In cimitirul evreesc din Podgorze şrapnelele au sfărâmat toate monumentele eflătoare pe morminte. S'a dat poruncă locuitorilor să se ferească d'a atinge bombele găsite în împrejurimi.

*

Deputaţiune. O comisiune a societăţii pentru clădirea unei biserici române în Viena a fost primită în audienţă de M. Sa Monarhul. Comisiunea a fost compusă din dl general Al. *Lupu*, Dr. *Ciurcu* şi deputatul Aurel *Onciul*, şi s'a rugat de M. Sa, ca să binevoiască a acorda o subvenţiune pentru biserica aceasta din fondul religionar gr. ortodox. Monarhul a primit deputaţiunea română cu multă bunăvoinţă, şi a promis că va interveni.

*

O nouă reuniune de înmormântare. Duminecă în 6 l. c. s'a ţinut sub conducerea protopopului Nicolae Togan în sensul statutelor aprobate din partea ministrului de interne, adunarea constituantă a reuniunei de înmormântare a districtului protopopesc gr. cat. al Sibiiului. După ce s'a constatat, că erau deja subscrişi peste 300 de membri, cari toţi au solvit taxele prevăzute în statute, s'a purces la constituirea definitivă a reuniunii, alegându-se prin aclamaţiune pe un period de 3 ani funcţionarii reuniunei în persoanele dlor: Iuliu Bardosy, inspector şcolar în retragere, ca director, Romul Botezan, învăţător la şcoala elementară gr. cat. din Sibiiu cassar şi Pompiliu Simoneti, paroh gr. cat. în Răşinari, ca secretar, iar ca membrii direcţionali: Dnii Ioan Balu, proprietar în Sibiiu, Nicolae Braşovan, conducătorul capelei musicale în Sibiiu, Oprea Ciocones, proprietar din Răşinari, Dr. Pompiliu Isacu, advocat în Sibiiu, A. Lupean, oficial superior militar de compt. în Sibiiu, Şerban Marcu, viceprimar comunal în Răşinari, Aron Mihuleţiu, paroh gr. cat. în Şura-mică, Petru Mişingher, arândator în Răşinari, Teodor Stoia, docent comunal în Veştem, Demetriu Suroiu, vicenotar comunal în Răşinari, Nicolae Togan, paroh în Sibiiu şi protopop gr. cat. districtual al Sibiiului şi Nicolae Vutca, sodal pelar în Sibiiu. Districtul protopopesc al Sibiiului se estinde pe un teritor vast din 3 comitate anume: Sibiiu, Alba-inferioară şi Târnava-mare, având suflete în suma aproape de 20 000 şi după ce în sensul statutelor se primesc de membrii indivizi şi de altă confesiune, este speranţă, că în timpul cel mai scurt se vor putea constitui şi mai multe secţii.

*

Congres de comercianţi. Comercianţii de băuturi spirtoase şi podgoreni din România s'au întrunit în săptămâna aceasta la un congres ţinut în capitală. Au venit comercianţi şi podgoreni din toate oraşele mai însemnate, din Craiova, Galaţi, Târgovişte, Slatina, Piteşti, Brăila, Ploeşti, Drăgăşani ş. a. Congresiştii au plecat din gara de Nord cu drapelul în frunte spre grădina Cismigiu; de acolo au pornit spre biserica sf. George Nou, unde s'a oficiat un serviciu divin. Terminându-se serviciul religios, congresiştii s'au întors pe insula Monte-Carlo din Cismigiu, unde s'a luat dejunul. După masă îndată s'au început desbaterile congresului în sala Băilor dela Eforie. Vorbitorii au accentuat greutăţile şi suferinţele mari ce le îndură comercianţii în urma legii monopolului cârciumelor; după mai multe discuţiuni, congresul a luat resoluţiunea de a da mandat comitetului său central din Bucureşti să intervină la guvern, ca să modifice legea licenţelor şi să desfiinţeze monopolul cârciumelor, luând totodată măsuri pentru controlul alimentelor şi al băuturilor. S'a mai cerut să fie stârpit comerciul ambulant ş. a. Seara s'a dat un banchet tot pe insula Monte-Carlo de pe lacul Cismigiu. Au luat parte vre-o trei sute de persoane. *Menu*-ul banchetului, cu toată iubirea ce se poartă în Bucureşti şi astăzi pentru limba franţuzească, a fost servit de astădată româneşte; pentru doritorii de a-l cunoaşte, iată acest menu destul de caracteristic:

1. Ţuică pentru poftă de luptă.
2. Peşte răpitor prins în apele libertăţii.
3. Fripturi solidare.
4. Salată crescută în lacrimi.
5. Brânză închegată la năcazuri.
6. Plăcintă frământată de izbândă.
7. Fructe culese de apostoli.
8. Vin din dealurile unirii.

Toţi pentru unul şi unul pentru toţi.

*

„Reuniuea meseriaşilor români din Sibiiu“, precum aflăm va da Sâmbătă, la 26 Iunie n. c. un concert în stil mai mare în sala dela „Gesellschaftshaus“. In studiu e, între altele, *„Cisla“*, operetă comică cu orchestră de C. Porumbescu; *„Brumărelul“*, baladă pentru cor mixt cu soli şi cu acompaniare de orchestră de I. Mureşanu şi *„Hora Dobrogiană“*, de Nichi Popovici. Dirigentul A. Bena desvoaltă activitate estraordinară în scopul asigurării bunei reuşite a concertului.

*

E interesant anunţul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici, cât şi în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina a patra a acestui ziar.

ECONOMIE.

Peronospora.

Poveţe de apărare împotriva peronosporei viticole.

Intre vrăşmaşii (inimicii, duşmanii) cei mai mari ai viilor să numără şi peronospora viticolă, numită în unele locuri şi mană.

Peronospora e un mucegaiu (burete), care atacă şi pustieşte frunzele, florile şi bobiţele viţelor de viie aşa, că în scurtă vreme poate să nimicească tot rodul viei din an, afară de aceea uscându-se frunzele viţelor, lăstarii nu pot creşte, rămân verzi şi necopţi, iar urmarea este, că pentru anul viitor nu vom avea lemnul de rod; viţa întreagă se slăbeşte şi, dacă se repetă aceasta vre-o câţiva ani, viţa pere. Pagube mai mari decât peronospora numai phylloxera căşunează viilor.

Cunoscute fiind însă mijloacele de apărare, e de mare însemnătate, ca să ne apărăm împotriva ei înainte de a se ivi.

Apărarea constă în aceea, că stropim viţa de vie cu aşa numita zamă bordoleză. Aceasta nu e altceva decât apă, în care s'a topit peatră vânătă (sulfat de cupru) şi s'a adaus var.

Apa de stropit o pregătim în modul următor:

Pentru stropitul dintâiu se foloseşte la fiecare 100 litri de apă $^3/_4$ kgr. peatră vânătă şi tot atâta var stâns. (Sub var stâns este a se înţelege, că luând peatra de var punem puţină apă peste ea aşa, că varul să se prefacă numai în praf fin, din praful acesta să ia tot atâta ca şi din peatra vânătă).

Pentruca topirea să se facă mai iute, peatra vânătă se leagă în un săculeţ de pânză rară şi se atârnă în jumătatea de apă câtă voim să folosim, iar în ceealaltă jumătate de apă punem varul stâns, mestecând bărbăteşte, ca să se topească bine în apă.

Dupăce s'a topit peatra vânătă, turnăm în soluţiunea aceasta laptele de var, străcurându-l prin o sită veche ca pietricelele de prin var să nu ne strice stropitoarele şi apoi mestecăm mereu. Dacă apa de stropit are coloarea albastră a cerului, aceasta dovedeşte, că am pus var de ajuns în zama bordoleză, iar la caz că ar fi mai rămas ceva din laptele de var, punem în apa de stropit tot atâta apă curată.

Despre aceea că pusam var de ajuns ne mai putem convinge şi aşa, că cumpărăm din farmacie (apotecă) de vre-o câţiva cruceri hârtie roşie de lacmus şi cu aceasta cercăm zama bordoleză. Dacă hârtia roşie se învineţeşte aceasta dovedeşte, că am folosit var de ajuns, dacă rămâne însă roşie, mai punem puţin lapte de var pănăce hârtia învineţeşte.

Zama astfel pregătită o stropim cu ajutorul stropitoarelor (proaştelor, tulumbelor) anume făcute spre acest scop. De câteori umplem stropitoarea mestecăm bine apa de stropit din butoiu sau din ciubărul, în care am făcut-o, şi o străcurăm prin sită ca să nu între gunoiu în stropitoare. E bine dacă şi în decursul stropitului se scutură (clatină) stropitoarea din spate pentruca să se amestece zama din ea.

Pentru întâiaoară se stropeşte când lăstarii au 8—10 frunze, adecă pe la mijlocul lunei Maiu, a doua oară la 14—20 zile după stropitul întâiu, a 3 a şi a 4-a oară în lunile Iulie şi August.

Pentru stropitul al doilea şi celelalte se va lua 1 kgr. de peatră vânătă la 100 litri apă şi tot atâta var stâns. Mai multă peatră vânătă nu e de lipsă să se iee, de oarece măreşte numai cheltuelile, fără a avea succes mai mare.

La stropit să îngrijim, ca zama să ajungă peste tot locul, va să zică nu numai frunzele, ci şi ciorchinul precum şi florile, boabele şi lăstarii să fie stropiţi, căci peronospora îi atacă şi strică şi pe acestia.

Zama bordoleză să se facă numai în ziua în care se şi foloseşte, de oarece dacă stă perde din putere.

Timpul cel mai periculos pentru viţă este, când după o ploaie măruntă urmează căldură mare, căci atunci se iveşte peronospora mai tare şi în asemenea casuri, dacă via e încă nestropită o stropim fie chiar şi pe ploaie, de oarece numai aşa putem împedeca ivirea şi lăţirea peronosporei.

Apărarea contra peronosporei trebue să fie totdeauna preventivă, adecă înainte de a se ivi peronospora. Frunzele atacate noi nu le mai putem vindeca cu nici un fel de praf sau stropit, deci trebue să avem grije să stropim la vreme de oarece orice întrelăsare aduce pagube mari după sine prin perderea în mare parte a recoltei şi prin necoacerea coardelor de rod pentru anul viitor.

Sibiiu, 10 Iunie 1909.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pantaleon Lucuţa prezident. *Viz. Tordăşianu* secretar.

Poşta redacţiei.

Dlui. I. P. în F. Nu putem publica întimpinarea trimisă. Publicaţi-o în foaia în care aţi fost atacat.

Apucă-te de spălat
Ca copilul de jucat
Vei spăla cu uşurie
Rufele de murdărie
Săpun „Schicht“ de vei întrebuinţa
Mult năcaz îţi vei cruţa!

Puterea minunată şi intensivă de curăţit a

Săpunului Hirsch a lui Schicht

provine din felul unic de construire şi din alegerea precaută a materialului!

Săpunul Hirsch a lui Schicht

cruţă mânile, rufele! Te cruţă de osteneală şi năcaz, cruţă şi sănătatea! Cruţă bani, timp şi lucru. 30,000 cor garanţie de curăţenie.

[143] 5—8

Un maghiar să bea numai apă minerală ungară

Societatea pe acţii pentru exploatarea şi exportul de **ape minerale ungare** Budapest, V., Báthory-utcza 5,

aduce în circulaţie numai apă minerală, naturală ungară.

Preţul unei litre cu schimbul sticlei:

Boldizsár de Borsec, contra suferinţelor cronice de stomah
Borsec, fântâna principală, contra gichtului . . . .
Kossuth de Borsec, contra anemiei . . . . . .
Matild de Bodok, apă acră alcalică . . . . . .
Baross, contra suferinţei de rărunchi . . . . . .
Borhegyi, pentru înteţirea urinei . . . . . .
Boholt, apă răcoritoare . . . . . .
Elöpatak, contra gălbinărei . . . . . .
Maria de Rakosul de sus, contra catarului de gât . .
Hargitaligeti, beutură răcoritoare . . . . . .
Horgász, producător de apetit . . . . . .
Kászon fântâna principală (Salutaris) cu iod şi lithium
Repáti, apă acră . . . . . .
Selters săcuian, contra suferinţei cronice de stomah .
Stoika, contra boalei de rinichi . . . . . .

Intrebaţi medicul D-Voastră şi veţi auzi, că resultatul vindecător **al apei naturale minerale** şi plăcutul ei gust nu e de comparat cu alte ape gazoase artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare se pot înlocui toate apele vindecătoare din străinătate. (60) 21—31

Depozite la: I. B. Misselbacher şi L. Fuchs în Sibiiu.

Nr. 255/909. [174] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a **Fizeş** cu filia **Barbura**, în protopresbiteratul Devei, devenită vacantă prin renunţarea parohului Longin Poenariu, în înţelesul ordinului consistorial dela 15 Maiu a. c. Nrul 5942 Bis., să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral în Dobra, şi să vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, predica şi eventual a celebra.

Dobra, la 24 Maiu 1909.

Oficiul protopresbiteral al tr. Deva:

Iosif Morariu
adm. ppresb.

Nr. 466/909. [173] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Zidirea bisericei din **Feldioara secuiască** se va da în întreprindere **Duminecă în 7/20 Iunie a. c. la 10 oare a. m.** la faţa locului pe cale de licitaţie minuendă.

Preţul strigării e statorit în suma de **25,062 cor. 32 fil.** şi reflectanţii au se depună înainte de licitaţie ca vadiu **2500 cor.** în numărar sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la acest oficiu.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da întreprinderea la celce va oferi mai bine garantii, fără privire la suma oferită.

Turda, 5 Iunie st. n. 1909.

Oficiul protopresbiteral ort.

Iovian Murăşan
protop.

Nr. 297/1909 F. G. [170] 3—3

Concurs.

Spre scopul conferirei de stipendii din **„Fundaţiueea lui Gozsdu" pe anul şcolar 1909/10** pentru şcoalele medii, facultăţi, universităţi şi şcoalele de cadeţi militari la armata comună şi honvezi — se publică concurs pe lângă următoarele condiţiuni:

1. Concurenţii să documenteze cu docucumente originale sau autenticate de notarul public:

a) că sunt sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericii ortodoxe oriental române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provăzut ca clausula parohului computent, că şi de prezent aparţin la biserica greco orientală română:

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subştearnă studenţii dela şcoalele medii atestatul despre anul şcolar 1908/9 iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele despre toate cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie nici a părinţilor nu ajunge să acopere toate trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă date positive despre această avere şi trebuie să fie subsris şi de preotul locului, iar daca n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sa producă şi atestatul oficios despre ocupaţiunea sa şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare cuncurent are să arate în petiţiunea sa specialitatea, la care, şi locul unde voeşte a continua studiile, precum şi aceea, dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei ce voiesc să studieze în străinătate, au să arăte necesitatea de a face studii în străinătate, ca la cazul, dacă li-se va vota stipendiul, să se poată îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândire de stipendii spre absolvarea şcoalelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condiţiunilor stabilite în acest concurs (p. I. a—c, 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcoalelor militare dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat la respectiva şcoală de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanţa fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest. VII. Holló utcza 8 sz.) *până la 23 Iuliu*, (*5 August*) *a. c.*

7. Totodată se provoacă toţi ştipendiştii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutoare pentru depunerea riguroaselor şi câştigarea gradulni de doctor, ca până la *2/15 Iulie a. c.* să arete rezultatul studiilor din anul şcolar 1908/9 căci altcum li-se va sista stipendiul respective nu vor căpăta ajutorul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt intruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul precis, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul expedării regulate fiecare concurent să indice în petiţiune locul şi poşta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluţiunea representanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1909.

Comitetul.

Conservarea unui

stomach sănătos

consistă mai cu seamă în ţinerea, înaintarea şi regularea mistuirei şi a delăturărei încuietorilor neplăcute. Un mijloc cercat şi pregătit din materiile cele mai bune şi mai cu efect, producător de apetit şi mistuire, care delătură cunoscutele urmări ale *necumpetului, dictei neregulate, răcelei şi încuieturei neplăcute, d. e. arsură în stomach, umflătură, formarea de acid peste măsură şi junghiurile dureroase, e* **Balsamul pentru stomach alui Dr. Rosa** *din farmacia lui B. Fragaer în Praga*

Atenţiune! *Toate părţile embalogei poartă marca legală de apărare.*

Dr. Rosy balsam — Dr. Rosas Balsam

Depot general: Farmacia lui

B. FRAGNER, furnisor cesar. şi r.

„La vulturul negru", Praga, Kleinseite 203,

Zilnic exp. poştale. colţul stradei Neruda.

O sticlă întreagă 2 Cor., o jum. sticlă 1 Cor.

Se expediază franco în toate părţile monarhiei Austro-Ungare, contra trimiterii prin ramburs á Cor. 1·50 o sticlă mică, á Cor. 2·80 o sticlă mare, á Cor. 4·70 2 sticle mari, á Cor. 8·— 4 sticle mari, á Cor. 22·— 14 sticle mari.

Deposite în farmaciile Austro-Ungariei şi la I. v. Török, Dr. L. Egger şi I. Egger, farmacişti în Budapesta.

[344] 11—20

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M. | **Anunţ de noroc!** | **Câştigurile le garantează statul.**

Prima tragere la 23 lunie.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci 560,000	Mărci 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305 000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1 50 (K 1 75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

23 Iunie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

..... A se rupe aci. .....

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi { un los întreg à M. 6·— (K 7·—) / „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50) / un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) } .....

Adresa: .....

.....

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se şterge.

(113) 15—16

Muschong, Baia Buziaş.

Apă minerală Phönix de Buziaş

vindecă şi împrospătează. Ajută admirabil la boale de rărunchi şi beşica udului, la catarurile cronice de rărunchi, la formări de piatră urinală şi la boalele cataralice ale organelor pentru aer şi a organelor de separare. Recomandată de medici. Deposit general în Sibiiu la firma **Carol Albrecht.**

(117) 8—12

Baia de cură

Előpatak

are efect deosebit contra suferinţelor de stomah, rărunchi, beşica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht şi reumatism precum şi contra tuturor acelor boale cari se nasc din **nervositate.**

Cura ce are a se urma cu renumita apă vindecătoare de Előpatak, după sfatul medical, împreunată cu mijloacele de vindecat corăspunzătoare, aflătoare aci, (băi calde şi răci, tratament cu cură de apă, masage, gimnastică şwediană, mod de trai dietetic) dau un rezultat extraordinar de favorabilă.

Saison de scaldă: din **15 Maiu până în 15 Sept.**

Staţiune de cale ferată: Földvár şi Sepsi-Szent-György cu circulaţie eftină şi continuă de trăsuri, cuartir, intreţinere, eftine şi elegante. In perioada primă şi a doua a saisonului (15 Maiu până în 15 Iunie şi 20 August până la 15 Septemvrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură şi muzică, cuartir cu 50%, întreţinerea considerabil mai eftină.

Apa minerală Előpatak, care între apele acid carbonice acre olcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi şi ca mijloc vindecător de casă şi e foarte iubită ca beutură recreatoare şi plăcută, atât curată cât şi mestecată cu vin. In patrie şi în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.

Se expediază din: Előpatak, totuşi se poate căpăta în cele mai multe oraşe şi case mari de comerciu.

(162) 3—6

Cu prospecte serveste direcţiunea gratuit.

Putere enormă

nu are fiecare om, dar fiecare, care se simte în continuu slab, ostenit şi sleit, pe care-l dor membrele, care trăeşte fără curaj şi energie, să folosească ocazia, de a face cunoştinţă cu o recunoscută metodă de vindecat, prin care poate să-şi recâştige puterile sale trupeşti şi spirituale şi sănătatea. Cărticica despre **„Moderna metodă electrică de vindecat"**, dă deslişiri esacte despre tratamentul nostru.

Dacă nu pute-ţi să ne cercetaţi personal, adresaţi-Vă nouă în scris cu provocare la ac astă gazetă şi noi Vă vom trimite cu plăcere **gratuit** broşura noastră.

Int. ord. med. ELECTRO-VITALIZER
Budapest IV. Károlykörut 2. Mezzanin 51

Ioan Szvetlik, Alsófehér-kut, scrie în 29 Decemvrie 1908. M. Stim. Dle Doctor! Imi pare bine că Vă pot comunica că răgăelile acre sunt cu totul delăturate. Eu sunt de un temperament foarte vesel şi pofta de lucru m'a apucat iară. Mersul îmi este mai uşor şi mai elastic; cu un cuvânt mă simt în toată privinţa mult mai bine. Aparatul încă tot îl mai folosesc, funcţionează perfect.

Coupon pentru o carte gratuită.

Către

Inst. ord. med. ELECTRO-VITALIZER
Budapest, Károlykörut 2, Mezzanin 51.

Rog trimiteţi-mi opul pentru domni şi dame:

Tratat despre electro-terapia modernă gratis şi franco în plic închis.

Numele: .....

Adresa: .....

(172) 2—4

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măiestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [13] 13—52

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (150) 48—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.**